

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Жешувський університет (Республіка Польща)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)**

Матеріали

IV Міжнародної науково-практичної конференції

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

12 грудня 2019 року

**Харків
2020**

всі можливі засоби, проте не авансує; вивчає іноземну мову, але соромиться чи не може говорити. Тому нам здається слушною порада викладача французької мови як іноземної П'єра Вавона: «Faire du théâtre, faire la vidéo» – записувати монологи, наприклад, на телефон, а потім прослуховувати їх, виправляти помилки, позбавляючись у такий спосіб страху говоріння [4]. Технічний аспект вирішення цієї проблеми в рамках системи Moodle нам здається цікавим і дуже перспективним.

Список використаних джерел:

1. Наказ Міністерства освіти і науки України від 25 квітня 2013 року . №466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z007700313>.
2. Наказ ректора Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна «Про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна в 2019/2020 навчальному році», 12 липня 2019 р. № 0202-1/403 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.univer.kharkov.ua/docs/nakaz-pro-org-osv-proc-2019-2020.pdf>
3. Сучасні освітні технології : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.slideshare.net/ssuser9f4ac1/ss-73299821>
4. Français avec Pierre : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.francaisavec pierre.com. Comment éviter de stresser quand vous parlez en public?>

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Мандрікова М. О.

учитель інформатики

Комунальний заклад «Харківська гімназія № 6 “Маріїнська гімназія” Харківської
міської ради Харківської області»

м. Харків, Україна

Твердохліб Т.С.

кандидат педагогічних наук

доцент кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

У тезах розкрито потенціал дистанційного навчання в умовах тимчасового припинення навчального процесу у закладах загальної середньої освіти, впровадження інклюзивної освіти, орієнтації на індивідуалізацію шкільного навчання. Визначено засоби і методи дистанційної освіти, які доцільно застосовувати для організації навчання школярів.

***Ключові слова:** дистанційне навчання, заклад загальної середньої освіти, індивідуальна освітня траєкторія, інклюзивна освіта, учень.*

The authors have revealed the potential of distance learning in the context of temporary suspension of educational process in general secondary education institutions, the introduction of inclusive education and orientation to individualization of school education. The distance education means and methods that are appropriate for organization of schoolchildren's education have been identified.

Keywords: distance learning, general secondary education institution, individual educational trajectory, inclusive education, schoolchild.

В умовах розвитку інформаційного суспільства в сучасній Україні важливим є впровадження і поширення дистанційного навчання в закладах освіти. Необхідність розвитку такої форми навчання визначено на державному рівні, що підтверджується низкою нормативних актів, зокрема законом України «Про загальну середню освіту» (1999), Національною стратегією розвитку освіти в Україні до 2021 року (2013), Законом України «Про освіту» (2017) та ін.

Розвиток дистанційної освіти в Україні пов'язаний з іменами таких відомих науковців, як В. Биков, М. Жалдак, В. Кухаренко, І. Манако, Н. Морзе, В. Олійник, Є. Полат, А. Хуторської, О. Тихомирова та ін. Проблеми впровадження дистанційного навчання досліджено в працях закордонних учених, серед яких Р. Бергер, Х. Беккер, Б. Бленк, Д. Бріттел, Р. Деллінг, Г. Рамбле, Д. Каган, М. Сімонсон, М. Мур, А. Кларк, М. Томпсон, Дж. Хассон та ін. Проте вивчення наукових джерел дає підстави стверджувати, що питання застосування дистанційного навчання школярів в сучасних закладах загальної середньої освіти є недостатньо дослідженим.

Згідно із Наказом МОН № 466 від 25.04.13 року (зі змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства освіти і науки № 660 від 01.06.2013, № 761 від 14.07.2015) під дистанційним навчанням розуміємо індивідуалізований процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [6].

Дистанційне навчання має значний потенціал для вирішення проблем сучасних закладів загальної середньої освіти, пов'язаних із тимчасовим припиненням навчання школярів у зв'язку з карантинами та складними погодними умовами. Справа в тому, що за умов зростання захворюваності на грип, гострі респіраторні інфекції (або за негоди) місцеві органи управління освітою відповідно до чинного законодавства можуть призупинити навчальний процес в закладах освіти.

За даними Управління охорони здоров'я в Україні у 2017 році на кір захворіла 2381 людина [4]. Здебільшого хворіли діти, тому доцільно було впроваджувати вимушені канікули. Переривання спілкування учнів у школах знизило рівень захворюваності у 2–2,5 рази та призвело до скорочення епідемічного періоду. Але школярі зі стану «психологічної розслабленості» одразу опиняються у стані підвищеної напруги, психологічного перевантаження, що може проявлятися в тривожності, невпевненості, шкільних неврозах.

Зменшується здатність дитини запам'ятовувати і відтворювати інформацію, з'являється байдужість до навчання. Практично наздогнати пропущений навчальний матеріал реально, але фізично це дуже важко [5]. У такій ситуації дистанційне навчання дає можливість своєчасно виконувати навчальну програму і сприяє збереженню психічного здоров'я учнів. Значною мірою ефективність дистанційного навчання забезпечується його екстериторіальністю, можливістю взаємодії учасників навчального процесу в синхронному і асинхронному режимах.

Найчастіше дистанційне навчання під час карантину здійснюється завдяки тому, що вчитель веде облік успішності й публікує в Інтернеті журнал оцінок; пересилає електронною поштою навчальні матеріали, заготовки для практичних робіт; проводить дистанційне тестування; отримує учнівські роботи в середовищі обміну файлами (по електронній пошті). Водночас учень переглядає оцінки, розклад вивчених розділів програми і параграфів з теми, навчальні матеріали; здає виконані домашні завдання, практичні роботи й тести через електронну пошту; бере участь у навчальних форумах [2, с.73].

Дистанційне навчання є актуальним і в умовах розвитку інклюзивної освіти в Україні. Щоправда в даному аспекті може йти мова лише про застосування його елементів. Сьогодні в нашій державі намагаються створити рівні умови доступу до освіти різних категорій учнівського контингенту. Ніхто не може бути обмежений у праві на здобуття освіти. Право на освіту гарантується незалежно від віку, статі, раси, стану здоров'я, інвалідності, інших обставин та ознак. У школі доцільно створювати інклюзивне освітнє середовище – сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей [3].

Використання елементів дистанційного навчання може стати суттєвим чинником позитивних змін, адже з'являються широкі можливості для покращення якості освіти, її доступності для дітей з особливими потребами, сприяючи створенню відповідних педагогічних умов. Нові технології привнесли різноманіття педагогічних стратегій для навчання дітей з особливими потребами, ставши реальним інструментом упровадження інклюзивної освіти. Поєднання відвідування таким учнем закладу загальної середньої освіти з індивідуальними онлайн-консультаціями; відеоуроки, які проводяться синхронно, коли всі учасники мають одночасний доступ до уроку; дистанційні лекції, конференції, семінари, інші форми навчальних занять, що проводяться за допомогою різних сервісів Інтернету повинні бути спрямовані на задоволення потреб, розкриття здібностей кожного учня, його повноцінну інклюзію, включення в освітнє і суспільне середовище.

Застосування елементів дистанційного навчання є необхідним також і в умовах поширення тенденції до індивідуалізації шкільної освіти. Сьогодні заклад загальної середньої освіти має забезпечити на рівні профільної школи можливість побудови індивідуальної освітньої траєкторії кожного учня. Індивідуальна освітня траєкторія – це персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів,

форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання [3].

Окрім введення вільного вибору старшокласниками профільних предметів, курсів за вибором, об'єднання учнів у динамічні групи для вивчення дисциплін за вибором [7, с. 48-49], значна увага має приділятися індивідуальній роботі вчителя-предметника зі школярем, зокрема, і з допомогою Інтернет-технологій. Для успішного здійснення процесу дистанційного навчання педагог має володіти технологічними аспектами організації освітньої діяльності школярів, які містять у собі різні прийоми роботи в форумі, чаті, теле- і відеоконференціях, а також з електронною поштою та іншими комунікаційними засобами.

Завдяки застосуванню елементів дистанційного навчання учні, які навчаються за індивідуальною освітньою траєкторією не мають жорсткого графіка для виконання робіт (свобода в часі), їхнє місцезнаходження не залежить від географічного розташування навчального закладу (свобода у просторі). Найголовніше, що ці старшокласники мають змогу працювати самостійно, індивідуально або у співробітництві, спілкуватися за будь-яких потреб і мати постійну підтримку та оцінку своєї діяльності з боку досвідченого вчителя [1, с.208].

Отже, реалії освітньої практики сучасного закладу загальної середньої освіти (введення карантинів у зв'язку зі складною епідеміологічною ситуацією (розповсюдження захворюваності на кір, гепатит тощо), розвиток інклюзивної освіти, спрямованість на індивідуалізацію навчання), зумовлюють застосування дистанційної освіти. Введення карантину передбачає тимчасове застосування дистанційного навчання, а інклюзивна освіта і навчання учнів за власною освітньою траєкторією – елементів дистанційного навчання. Таке навчання покликане допомогти в глобальному освітньому просторі, воно виступає як ефективне доповнення традиційних форм освіти, як засіб часткового вирішення її нагальних проблем. Упровадження елементів дистанційної форми навчання в сучасній школі є необхідною умовою для досягнення високого рівня якості освіти.

Список використаних джерел:

1. Воронкін О. С. Персональні навчальні мережі в системі дистанційної освіти. *New information technologies in education for all: learning environment* : матер VI Міжнар. Конф. (ІТЕА–2011). Київ, 2011. С. 202–208.
2. *Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія* : матеріали міжвузівського вебінару (31 березня 2017 р., м. Вінниця). Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. 102 с.
3. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> .
4. Кір атакує Україну. Інтерактивна мапа поширення захворювання URL: <https://tsn.ua/ukrayina/kir-atakuye-ukrayinu-interaktivna-mapa-zahvoryuvan-1083725.html>

5. Наслідки карантину: підвищена напруга та психологічне перевантаження. URL: <https://osvita.ua/school/method/5952/>
6. Положення про дистанційне навчання. Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013. № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0703-13>
7. Тарасенкова Н. А., Лов'янова І. В., Желєзняк Н. П., Окунєв Б. Й. Реалізація індивідуальних освітніх траєкторій учнів в освітньому середовищі багатoproфільної школи. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. 2017. V. 54, P. 47-52.

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ

Штефан Л. А.

доктор педагогічних наук, професор
завідувач кафедри історії педагогіки і порівняльної педагогіки
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

Схарактеризовано дистанційну освіту як форму організації навчання, проаналізовано підходи вітчизняних та зарубіжних науковців до визначення суті дистанційного навчання, його особливостей, переваг. З'ясовано, що поняття «дистанційне навчання» сприяло включенню до курсу педагогіки та дидактики таких понять, як «дистанційна освіта», «Інтернет освіта», «віртуальне навчання».

Ключові слова: дистанційна освіта, дистанційне навчання, суть, підходи, Інтернет освіта.

Distant education as a form of organization of training has been characterized in the article. Ukrainian and foreign scientists' approaches to definition of the essence of distance learning, its features and advantages have been analyzed. It has been found that the concept of "distance learning" facilitated the inclusion of such concepts as "distance education", "online education" and "virtual learning" in the course of Pedagogy and Didactics.

Keywords: distance education, distance learning, essence, approaches, online education.

Дистанційна освіта є формою навчання, яка реалізується переважно за технологіями дистанційного навчання. При цьому термін («дистанційне навчання») іноді використовується для позначення форм навчання, які існували задовго до появи комп'ютерів. Наприклад, кореспондентське, заочне, домашнє навчання, екстернат як види навчання претендують на назву «дистанційне», оскільки передбачають навчання на відстані, дистанції [4].

Українські фахівці при створенні Українського центру дистанційної освіти домовилися, що під дистанційною формою освіти вони будуть розуміти таку форму, яка використовує глобальні комп'ютерні комунікації типу Інтернет і

Лупаренко С. Є.	
Розвиток дитячої літератури в Україні в XIX ст.	51
Матвійчук Ю. Ю.	
Використання інтегрованих курсів в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти: історичний досвід.	55
Пісоцька М. Е.	
Індивідуалізація навчання студентів на заняттях з педагогічних дисциплін: історичний досвід	58
Попова О. В., Кабанська Г. А., Остапенко Л. П.	
Педагогічне прогнозування розвитку інноваційних процесів освіти.	62
Рогова Т. В., Рогова О. В.	
Сутнісні характеристики освіти в контексті сучасних викликів	65
Свічкарь В. Р.	
Суспільно-корисна праця студентської 20-х років XX століття як передумова розвитку в Україні	69
Таможська І. В.	
Підготовка науково-педагогічних кадрів у приват-доцентурі університетів України (друга половина XIX – початок XX століття)	72
Троцько А. В., Друганова О. М.	
Проблема удосконалення лекційних занять в університетах України: історико-педагогічний аспект	76
Ялліна В. Л.	
Деякі питання кадрового забезпечення шкіл Харківської губернії наприкінці XIX ст.	80
Секція II Психолого-педагогічні особливості дистанційної освіти	
Безвесільна Н. Т., Дудка Л. А.	
Дистанційна освіта як інноваційна технологія навчання студентів другої іноземної мови: досвід розробки курсу	85
Мандрікова М. О., Твердохліб Т. С.	
Організація дистанційного навчання в сучасних закладах загальної середньої освіти	88
Штефан Л. А.	
Дистанційна освіта як форма організації навчання	92
Секція III Психолого-педагогічні основи інклюзивної освіти	
Гончарова Н. В.	96
Розвиток життєвої компетентності у дітей з особливими освітніми потребами засобами дидактичних ігор	
Єльчанінова Т. М., Сушко В. В.	99
Основи психокорекційної роботи з учнями з особливими освітніми потребами	
Камишева О. В.	
Робота з дітьми з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої освіти	103